

Araştırma Makalesi

Künye: Gayretli, Z., Yüksek, S. & Çelik, A. (2021). Hakemlik alanıyla ilgili bilimsel dergilerde yayınlanan makalelerin incelenmesi, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 23(2).

HAKEMLİK ALANIYLA İLGİLİ BİLİMSEL DERGİLERDE YAYINLANAN MAKALELERİN İNCELENMESİ

Zafer GAYRETLİ¹, Selami YÜKSEK², Akın ÇELİK³

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, ULAKBİM TR dizinde ve TÜBİTAK ULAKBİM'in DergiPark hizmetinde taranan hakemlik ile ilgili bilimsel dergilerde, son 6 yılda yapılmış çalışmaların, yıllara göre yayın sayılarını, hakemlik yapılan spor branşlarını ve bu branşların yıllara göre dağılımını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, ULAKBİM Tr Dizin ve DergiPark bünyesindeki hakemlik alanıyla ilgili çalışma yapılmış 26 bilimsel dergi içerisinden 45 yayın incelenmiştir. Nitel araştırma deseninin doküman analizi yaklaşımıyla gerçekleştirilen bu çalışmada frekans dağılımlarına bakılmıştır. Çalışma sonucunda, yıllara göre yayın sayılarında genel anlamda bir artışın olduğu görülmüştür. Bir diğer sonuca göre, hakemliğin yapılmış olduğu spor branşına bakıldığında, %66,6 (34 yayın) ile futbol hakemliği branşının diğer branşlara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Hakemlik branşlarına göre içerik dağılımlarına bakıldığında, 33 farklı içerik ile en fazla futbol branşı üzerinde derinlemesine çalışıldığı görülmüştür. Ayrıca, hakemlik branşının yıllara göre dağılımına bakıldığında, son 6 yılda en fazla 2019 yılında 17 (%37,7) yayın yapıldığı görülmüştür. Fakat 2020 yılında bu artışın düştüğü ve sadece 5 (%11,1) yayının yapıldığı görülmüştür. Bu artışın en önemli sebeplerinin hakemlik alanının son yıllarda daha popüler olması ve bununla birlikte gelen davranışsal durumların ortaya çıkarılarak geliştirilmesi ve ayrıca son 6 yıldaki inişli-çıkışlı bir yapının oluşması hakemlik alanındaki kalıplaşmış temalı çalışmaların dışına çıkılması ve arttırılması gerektiğinin kanıtı olarak düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilimsel Dergiler, Doküman Analizi, Hakem

EXAMINATION OF THE ARTICLES PUBLISHED IN SCIENTIFIC JOURNALS RELATED TO THE REFEREE

ABSTRACT

The aim of this study is to analyze the distribution of articles published in the last 6 years, articles of years, sports branches and sports branches in the ULAKBİM TR index and in the scientific journals related to the refereeing scanned by TÜBİTAK ULAKBİM's DergiPark service. For this purpose, 45 publications were examined among 26 scientific journals related to the refereeing field within ULAKBİM Tr Directory and DergiPark were examined. In this study, which was carried out with the document analysis approach of qualitative research design, frequency distributions were examined. As a result of this study carried out with the document analysis approach of the qualitative research pattern, it was observed that there was a general increase in the number of publications by years. According to another result, when we look at the sports branch in which the referee was made, it was seen that the football refereeing branch was more than the other branches with 66,6% (34 publications). When the content distribution according to the branches of refereeing is examined, it is seen that the most in-depth work is on the football branch with 33 different contents. In addition, when we look at the breakdown of the refereeing branch by years, it is seen that in the last 6 years, 17 (37,7%) publications were made at most in

¹Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Tekirdağ.
0000-0003-1512-5706

²Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Trabzon.
0000-0002-2162-8660

³Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Trabzon.
0000-0002-2411-5465

2019. However, it was observed that this increase decreased in 2020 and only 5 (11.1%) publications were seen. The most important reasons for this increase are the fact that the field of refereeing has become more popular in recent years and the development of the behavioral conditions that come with it, and also the formation of a fluctuating structure in the last 6 years is considered as evidence that the stereotyped themed studies in the field of refereeing should be exceeded and increased.

Keywords: Scientific Journals, Document Analysis, Referee

GİRİŞ

Spor günümüzde, önemli bir sektör olarak gelişimini sürdürmektedir. Bu gelişmiş sektörde yarışmalar ve yüksek performans beklentisi, sporla ilgilenenlerin ortak konuları arasında yer almaktadır (Sunay, 1992). Tüm spor oyunlarında rakip oyuncuya ya da rakip takıma karşı mücadele söz konusu olduğundan çekişme unsuru sporda daima mevcuttur. Bu durumda haklıyı haksızı ayırt edecek ve spor adaletini sağlayacak bir uzmana ihtiyaç duyulur ki bu da hakemdir. Sporda hakemliğin sosyal bir olgu olarak yer aldığı düşünüldüğünde, temsil ettiği tüzel kişilik açısından adalet dağıtıcı ve yönetici konumunda olması, hakemi daha da önemli kılmaktadır (Atabeyoğlu, 2005).

Son yıllarda öneminin daha da anlaşıldığı hakemlik; bilgi, tecrübe, eğitim, yeterlilik, kişilik, kondisyon ve konsantrasyon gerektirir (Orta, 2002). Hakemlik özel olarak seçilmiş insanların topluluğu olma yolundadır. Bu nedenle hakemlik misyonu; oyunun akışını mümkün olan en az müdahale ile kontrol edecek profesyonel davranışları göstermek, bütün taraflara saygı göstermek ve saygı görecektir şekilde davranmak ve oyunu adaletle ve oyunun ruhuna uygun yönetmektir (Baltaş, 2008). Hakem; düzgün yaşantısı, dürüst kişiliği ile insan psikolojisinden ve toplum sosyolojisinden anlayan, insanın bireysel ve toplumsal davranışlarını yorumlayabilen, saha içindeki ve dışındaki hareketleriyle örnek olması gereken kişidir (Orta, 2011). Cengiz ve Pulur (2004)'a göre ise hakem, spor organizasyonlarının sorumluları tarafından seçilen ve önceden belirlenmiş kurallar içerisinde yarışmaları yöneten, alınan puanları, galibiyetleri, mağlubiyetleri, cezaları belirleyen kişidir. Hakem oyunu yönetir ve kararları nihaidir ve değiştirilemez (FIFA, 2004). Bu durum hakemin sahadaki otoritesini sağlar ve yanlış verilebilecek kararları da olası kılar (Ekblom, 1994).

Bilimsel yöntemlerle elde edilmiş, doğrulanabilir bilgiler topluluğu olan bilim (Büyüköztürk ve ark., 2011), günümüzde bilimsel dergiler yoluyla gerçekleşmektedir. Son yıllarda bilgisayar teknolojisinin de gelişmesiyle birlikte, bilimsel dergilere ulaşmayı kolaylaştıran veri tabanlarının (dizinlerin) önemi artmıştır (Kozak, 2003). Türkiye'deki tüm akademik kurumları birbirine ve sonra da küresel araştırma ağlarına bağlayan ve ulusal bilimsel bilgi içeren ulusal akademik ağ ve bilgi merkezi (ULAKBİM), ülkemizdeki ulusal veri tabanı

niteliği taşıyan en önemli merkezlerden biridir (TÜBİTAK ULAKBİM, 2018). Bu dergiler, ulusal ve uluslararası alanlarda eğitim kalitesini yükseltmek ve erişilebilirliği artırmak amacıyla tek çatı altında toplanmıştır. ULAKBİM çatısı altında toplanan dergiler arasından hakemlik alanı ile ilgili bilimsel çalışmalara yer veren dergilerin sayısı ise 26'dır. Bu sayı, hakemlik alanında çok fazla çalışma yapılmadığını göstermektedir.

Yapılan literatür taramasında, spor bilimlerinin farklı alanlarında çalışmalar (Biricik, 2020; Elmas ve ark., 2019; Yılmaz, 2019; Alemdağ, 2018; Elmas ve ark., 2018; Yavuz ve ark., 2018; Yılmaz ve Çelik, 2018; Keskin ve ark., 2017; Öğüt ve İmamoğlu, 2011) yapılmasına rağmen, hakemlik alanında bu tür çalışmalara rastlanmamaktadır. Bu durum, hakemlik alanındaki araştırma politikaları bakımından büyük bir eksikliği ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, ULAKBİM TR dizinde ve TÜBİTAK ULAKBİM'in DergiPark hizmetinde taranan hakemlik alanı ile ilgili bilimsel dergilerde, son 6 yılda yapılmış çalışmaların, yıllara göre yayın sayılarını, hakemlik yapılan spor branşlarını ve bu branşların yıllara ve içeriklerine göre dağılımlarını incelemektir. Araştırma sonuçlarının, hakemlik alanında araştırma yapmayı planlayan akademisyenlere ve öğrencilere fikir vermesi açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalar, araştırma konusuna ait kaynakları ve belgeleri inceleyen ve bu işlemleri belirli kodlamalar yaparak kullanan bir yöntemdir (Çepni, 2010). Bu bağlamda hakemlik alanında ülkemizde son 6 yılda yayınlanan makalelerin yıllara ve branşlara göre dağılımını, ayrıca yayınlanan makalelerin hakemlik branşına ait makale sayılarının yıllara ve içeriklerine göre dağılımlarının derinlemesine incelenmesini amaçlayan bu çalışma için, en uygun araştırma yönteminin nitel araştırma olduğuna karar verilmiştir. Araştırma verileri, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelenmesi yoluyla toplanmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, hakemlik alanıyla ilgili yayın yapan bilimsel dergiler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, ULAKBİM TR dizinde ve ULAKBİM'in DergiPark hizmetinde taranan toplam 26 bilimsel derginin, son 6 yıl içerisinde hakemlik alanıyla ilgili yapılmış 45 yayın oluşturmaktadır. Bu dergilerin bulunmasında TÜBİTAK ULAKBİM web sayfasından yararlanılmıştır. Bu dergiler aşağıdaki gibidir:

1. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

2. Uluslararası Spor Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi
3. Ulusal Spor Bilimleri Dergisi
4. Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi
5. İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi
6. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi
7. Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi
8. Spor Eğitim Dergisi
9. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
10. Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi
11. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
12. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi
13. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
14. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi
15. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi
16. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi
17. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi
18. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
19. Sakarya University Journal of Education
20. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi
21. Turkish Studies-Social Sciences
22. Sport Sciences
23. International Journal of Sport Culture and Science
24. International Education Studies
25. Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation
26. Journal of Global Sport and Education Research

Yukarıdaki dergiler ULAKBİM TR dizinde ve TÜBİTAK ULAKBİM'in DergiPark hizmetinde taranan hakemlik ile ilgili bilimsel dergilerden oluşmaktadır. Ayrıca yukarıdaki listede yer alan dergilerin sadece hakemlik alanıyla ilgili yayınları değerlendirme kapsamında tutulmuştur.

Verilerin Toplanması

Literatür taramasından elde edilen bilgiler doğrultusunda, mevcut dergilerde yayınlanan makaleler derinlemesine incelenmiş ve hakemlik alanıyla ilgili yayınların yapıldığı 10 farklı branşın (futbol, basketbol, voleybol, hentbol, tenis, hokey, badminton, taekwondo, güreş ve

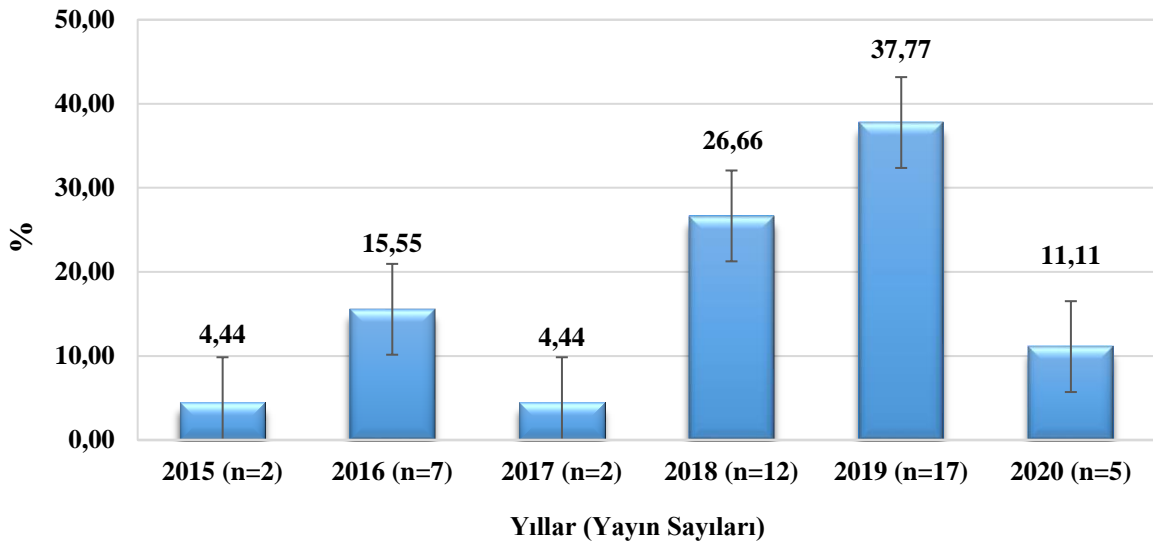
tekerlekli sandalye basketbol) yer aldığı kategori havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kategori havuzu, spor bilimleri alanındaki uzman kişilere verilerek değerlendirmeleri istenmiştir. Yapılan değerlendirme neticesinde, hakemlik alanıyla ilgili yapılmış çalışmaların yıllara göre yayın sayılarının, hakemlik branşlarının ve bu branşların yıllara ve içeriklerine göre dağılımlarının incelenmesi yönünde karar verilerek son şeklini almıştır.

Verilerin Analizi

Belirlenen dergilerdeki yayınların tamamının özeti okunduktan sonra, hakemliğin hangi branşta yapıldığı ve spor branşlarına ait makale sayılarının yıllara ve içeriklerine göre dağılımı tespit edilmiş ve bu branşların frekansları hesaplanmıştır. Ayrıca son 6 yılda incelenen makalelerin yıllara göre dağılımları da ayrı bir tablo olarak belirtilmiştir. Bu hesaplama işlemi Microsoft Excel Çalışma sayfası vasıtasıyla yapılmıştır.

BULGULAR

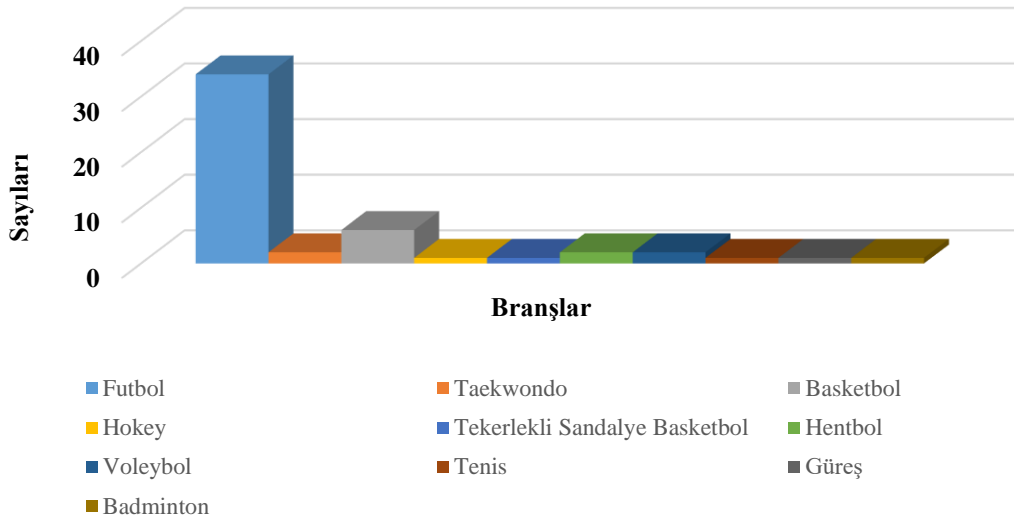
Hakemlik alanıyla ilgili, ULAKBİM TR dizinde ve ULAKBİM'in DergiPark hizmetinde taranan, toplam 26 bilimsel derginin, son 6 yıl içerisindeki sadece hakemlik alanıyla ilgili yapılan yayınların incelenmesi sonucunda, yayın sayılarının yıllara ve hakemlik branşlarına göre dağılımı, yayınlanan bilimsel makalelerin hakemlik branşlarına ait makale sayılarının yıllara ve içeriklerine göre dağılımlarıyla ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda ve grafiklerde sunulmuştur.

Grafik 1. Yıllara Göre Yayın Sayıları

Grafik 1'e göre, yayın sayılarının yıllara göre dağılımını incelediğimizde, 2015 yılında mevcut 26 dergide toplam 2 (%4,44) yayına yer verildiği görülmüştür. Bu sayı 2016 yılında 7

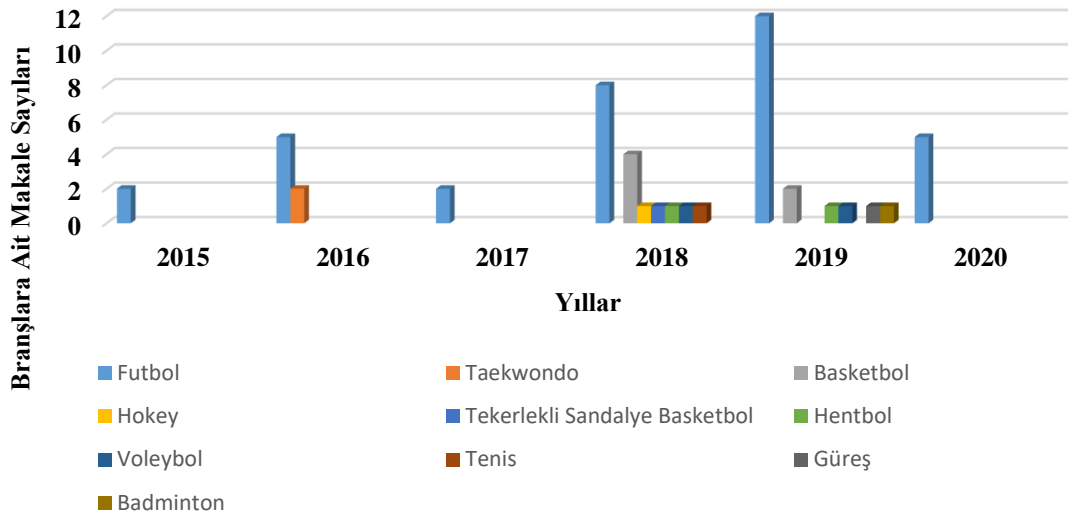
(%15,55), 2017 yılında 2 (%4,44), 2018 yılında 12 (%26,66), 2019 yılında 17 (%37,77) ve 2020 yılında 5 (%11,11)' tir. Son 6 yılda hakemlik alanında mevcut dergilerdeki yayın sayısı toplamda 45 olup, bu yayınların yaklaşık %64'ünün 2018 ve 2019 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Ayrıca hakemlik alanıyla ilgili, son 6 yıldaki toplam 45 yayının %22 (10 yayın)'sini 2 dergide yayınlanan bilimsel makaleler oluşturmaktadır. Bu dergiler; toplamda 6 (%13) yayın ile Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4 (%9) yayın ile International Journal of Sport Culture and Science (IntJSCS) dergisidir.

Grafik 2. Hakemlik Branşlarının Dağılımı

Not: Bazı çalışmalarda uygulanan hakem grubu birden fazla branşa ait olduğu için toplam sayı farklılık göstermektedir.

Grafik 2'ye göre, son 6 yılda yayın yapılan hakemlik branşlarının dağılımını incelediğimizde, futbol branşında 34, taekwondo 2, basketbol 6, hokey 1, tekerlekli sandalye basketbol 1, hentbol 2, voleybol 2, tenis 1, güreş 1 ve badminton branşında ise 1 adet yayın yapıldığı görülmüştür. Ayrıca hakemlik alanındaki branşlara baktığımızda, %66,6 (34 yayın) ile en fazla futbol branşında yayın yapıldığı görülmüştür. Bunu %11,7 (6 yayın) ile basketbol branşı takip etmektedir.

Grafik 3. Hakemlik Branşlarına Ait Makale Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

Not: Bazı çalışmalarda uygulanan hakem grubu birden fazla branşa ait olduğu için toplam sayı farklılık göstermektedir.

Grafik 3'e göre, hakemlik alanında genellikle yayın yapılan branşlardaki (futbol, hokey, voleybol, badminton, taekwondo, tekerlekli sandalye basketbol, tenis, basketbol, hentbol ve güreş) makale sayılarının yıllara göre dağılımını incelediğimizde, 2015 yılındaki 2 yayının da futbol branşında, 2016 yılındaki 5 yayının futbol ve 2 yayının ise taekwondo branşında, 2017 yılındaki 2 yayının da futbol branşında, 2018 yılındaki 8 yayının futbol, 4 yayının basketbol, 1'er yayının da hokey, tekerlekli sandalye basketbol, hentbol, voleybol ve tenis branşlarında, 2019 yılındaki 12 yayının futbol, 2 yayının basketbol, 1'er yayının da hentbol, voleybol, güreş ve badminton branşlarında, 2020 yılındaki 5 yayının ise futbol branşında yapıldığı görülmüştür.

Tablo 1. Hakemlik Branşlarına Göre İçerik Dağılımları

Kategoriler (Branşlar)	İçerikler	Frekans (f)
	Hakem Kararları	1
	Duygusal Zekâ	1
	İletişim Becerisi	1
	Performans Parametreleri (Çeviklik, sprint, uzun atlama)	1
	Fizyolojik Parametreler (AZD, MakKAH, OrtKAH)	1
	Mekik Testi	1
	Reaksiyon Zamanı	1
	Mesleki Yeterlik	1
	Empati	1
	Öfke	1
	Stres	2
	İş Tatmini	1
	İş Performansı	1
	Kendini Sabotaj	1
	Benlik Saygısı	1
	Hakem Görev, Yetki ve Sorumluluk	1

Futbol	Karar Verme	3
	Mesleki Haz	2
	Mesleki Tükenmişlik	1
	Öz Yeterlik	3
	Sezinleme	1
	Kan Laktat Düzeyi	1
	Genel Öz Yeterlik	1
	Problem Çözme	1
	Kaygı (Sürekli-Durumluk)	3
	Mesleki Doyum	1
	VAR	3
	İş Performansı	1
	Ayak Pozisyonu	1
	Zihinsel Eğitim	1
	GolKaSis	1
	Ahlaki Karar Alma	1
	Ahlaki Tutum	1
Toplam	43	
Taekwondo	Ego	1
	Kişilik	2
	Saldırganlık	2
	Görev	1
Toplam	6	
Badminton	Kendini Sabotaj	1
	Benlik Saygısı	1
Toplam	2	
Basketbol	Karar Verme	1
	Mesleki Haz	2
	Fiziksel Öz Saygı	1
	Öz Yeterlik	2
	Problem Çözme	1
Toplam	7	
Tekerlekli Sandalye Basketbol	Mesleki Haz	1
	Toplam	1
Hentbol	Mesleki Haz	1
	Öz Yeterlik	1
	Problem Çözme	1
Toplam	3	
Voleybol	Mesleki Haz	1
	Öz Yeterlik	1
Toplam	2	
Tenis	Mesleki Haz	1
	Toplam	1
Hokey	İş Doyumu	1
	Mesleki Tükenmişlik	1
Toplam	2	
Güreş	İş Doyumu	1
	Toplam	1

AZD: Algılanan Zorluk Derecesi

MakKAH: Maksimal Kalp Atım Hızı

OrtKAH: Ortalama Kalp Atım Hızı

VAR: Video Assistant Referee

GolKaSis: Bilgisayarlı Görü Destekli Gol Karar Sistemi

Son 6 yılda yapılmış hakemlik alanıyla ilgili yayınların branşlara göre içerik dağılımları Tablo 1’de yer almaktadır. Tabloya göre içerik bakımından en fazla futbol branşı üzerinde

derinlemesine çalışıldığı görülmektedir. Bunu basketbol ve taekwondo branşları takip etmektedir. Futbol branşına bakıldığında en fazla karar verme, öz yeterlik, kaygı ve VAR içerikli 3'er yayının yapıldığı görülmüştür. Bunları mesleki haz ve stres içeriklerinde yapılan yayınlar takip etmektedir. Basketbol branşında en fazla mesleki haz ve öz yeterlik içerikli 2'şer yayının yapıldığı tespit edilmiştir. Taekwondo branşında ise en fazla kişilik ve saldırganlık içerikli 2'şer yayının yapıldığı görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Hakemlik alanıyla ilgili yapılan makaleleri çeşitli değişkenler açısından incelemek ve bu konu alanında araştırma yürütmeyi planlayan araştırmacılara yol göstermek amacıyla yürütülen bu çalışmada toplam 26 bilimsel dergiden, 45 makaleye ulaşılmıştır.

Günümüzde hakemlik alanının gelişmesi akademik çalışmalarda, yayın sıklıklarında ve sayısında artışa neden olmuştur. Son 6 yılda ULAKBİM TR Dizin ve ULAKBİM'in DergiPark hizmetinde hakemlik alanında taranan toplam 26 derginin doküman analizi yaklaşımıyla incelenmesi sonucunda, yıllara göre yayın sayılarında genel anlamda bir artışın olduğu görülmektedir. Son 6 yılda hakemlik alanında mevcut dergilerdeki yayın sayısı toplamda 45 olup, bu yayınların yaklaşık %64'ünün 2018 ve 2019 yıllarında yapıldığı görülmekte ve önemli bir artışın yaşandığı karşımıza çıkmaktadır. Bu durum şu şekilde açıklanabilir. Hakemlik alanının daha popüler olması, hakemliğin artık bir meslek olarak adlandırılmaya başlanması, maddi kazancın iyi olmasından ötürü hakem sayısındaki artış ve bununla birlikte gelen davranışsal durumların ortaya çıkarılarak geliştirilmesidir. Fakat 2020 yılında bu artışın düştüğü ve sadece 5 (%11,1) yayının yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durumun ise, artık hakemlik alanında yapılmış temaların kısıtlı hale geldiği, dar bir çerçeveden bakıldığı, gelişen teknolojik süreçlerin hakemlik alanına entegre edilerek içeriklerin genişletilmesinin ön plana çıkarılması gerekliliğiyle açıklanabilir. Son 6 yıldaki hakemlik alanındaki makale sayıları incelendiğinde, 2015, 2016 ve 2017 yıllarındaki makale sayılarının birbirine yakın ve düşük olması, popülaritenin son zamanlara göre daha az olması ve günümüzdeki teknolojik gelişmelerin o dönemlere bu denli etki yaratmaması olduğu söylenebilir. Ancak 2018 ve 2019 yıllarında, 2017 yılı ve öncesine göre büyük oranda bir artışın olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Bu durumun günümüzde hakemlik alanının popülaritesinin artması, maddi kazancın yüksek olması ile birlikte gelen hakem sayısındaki artış ve son yıllardaki teknolojik gelişmelerin spor ile bütünleşmesi bu durumun ortaya çıkışına neden olduğu söylenebilir. Ancak 2019 yılındaki %37'lik artışın 2020 yılında %11 seviyelerine gerilediği görülmektedir. Bunun nedeninin ise

hakemlik alanında yapılmış çalışmaların içeriklerinin kısıtlı hale geldiği, gelişen teknolojik süreçlerin hakemlik alanına entegre edilerek içeriklerinin genişletilmesi, yeni ve özgün çalışmalar üretilmesi gerekliliğinin ön plana çıkarılmasının kanıtı olarak açıklanabilir. Yapılan literatür taramasında, Alemdağ (2018) spor bilimleri alanıyla ilgili yapmış olduğu doküman analizi çalışmasında da yıllara göre yayın sayılarında sürekli bir artışın olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışma da araştırmamızı destekler niteliktedir. Hakemlik branşlarına göre içerik dağılımlarına baktığımızda 33 farklı içerik ile futbol branşı üzerinde derinlemesine çalışıldığı tespit edilmiştir. Bu içeriklerden en fazla karar verme, öz yeterlik, kaygı ve VAR teması (3'er yayın) üzerinde çalışıldığı tespit edilmiştir. Bunları mesleki haz ve stres içeriklerinde yapılan yayınlar takip etmektedir. Futbol branşını basketbol ve taekwondo branşlarının takip ettiği görülmüştür. Basketbol branşında en fazla mesleki haz ve öz yeterlik teması (2'şer yayın) üzerinde çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Taekwondo branşında ise en fazla kişilik ve saldırganlık teması (2'şer yayın) üzerinde çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum spor endüstrisinin gelişmesindeki en önemli yapı taşlarından biri olan futbol branşının tüm dünya tarafından popüleritesinin artmasıyla birlikte futbol hakemliğinin de paralel olarak gelişmesine katkıda bulunacağı ve bununla beraber akademik anlamda yapılan çalışmaların birçoğunun futbol hakemliği üzerinde çalışılmış olmasının içerik artışına neden olabileceğini gösterebilir. Elmas ve arkadaşlarının (2019) sporda sosyal alanlar makalelerinin araştırma yaklaşımının incelenmesi adlı çalışmasında temalara göre incelemelerde bulunmuştur. Yavuz ve arkadaşlarının (2018) spor yönetimi alanında yapılan akademik çalışmaların analizi adlı çalışmasında ise konu dağılımlarına yer verdiği tespit edilmiştir. Bu çalışmalarda araştırmamızla paralellik göstermektedir.

ULAKBİM TR dizinde ve TÜBİTAK ULAKBİM'in DergiPark hizmetinde taranan hakemlik alanı ile ilgili bilimsel dergilerde, son 6 yılda yayınlanan makalelerin hakemliğin yapılmış olduğu spor branşına göre dağılımı incelendiğinde, %66,6 (34 yayın) ile futbol hakemliği branşının diğer branşlara göre daha fazla olduğu ve ayrıca bu çalışmaların büyük bir kısmının 2018 ve 2019 yıllarında yapılmış olduğu (20 yayın) görülmektedir. Sonuçların bu şekilde çıkmasında, Dünya'da en kapsamlı, sürdürülebilir, kazançlı, gelişmiş ve yakın zamanda teknolojik yeniliklere ve imkânlara sahip olan spor branşının futbol olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu sonuçlardan hareketle, hakemlik alanında araştırma yapmak isteyen araştırmacılar, son 6 yılda bu alanda yapılan bilimsel makalelerin dağılımını inceleyerek fikir sahibi olabilirler.

Bu çalışmada, mevcut 26 derginin yıllara, branşlara ve hakemlik branşlarının yıllara ve içeriklerine göre dağılımlarına bakılarak incelenmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmaya çalışılmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda, yurt dışındaki hakemlik alanıyla ilgili bilimsel dergilerdeki yayınlarla karşılaştırma yapılabilir. Ayrıca yayınların daha farklı branşlarda yapılmasına özen gösterilebilir. Bu önerilerin sağlanmasıyla birlikte, hakemlik alanında, çalışmaların içerikleriyle ilgili daha zengin bir literatüre ve yayın sayılarının daha da artmasına neden olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Alemdağ, S. (2018). Spor bilimleri alanıyla ilgili bilimsel dergilerde yayınlanan

- makalelerin incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 20(3), 24-31.
2. **Atabeyoğlu, C.** (2005). Basketbol. Morpa Ansiklopedisi 2. Cilt. Doğan Ofset, İstanbul.
  3. **Baltaş, A.** (2008). TFF Hasan Doğan üst klasman ve üst klasman yardımcı hakem semineri notları. İstanbul.
  4. **Biricik, Y.S.** (2020). Türkiye’de spor yönetimi disipliniinde yapılmış olan tezlerin içerik analizi. EKEV Akademi Dergisi, 24(81), 523.
  5. **Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F.** (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri. 8. Ed. Pegem Akademi, 115.
  6. **Cengiz, R. ve Pulur, A.** (2004). Futbol hakemlerinin şiddet olaylarına bakış açıları üzerine bir araştırma. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1, 27-33.
  7. **Çepni, S.** (2010). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (5. baskı). Trabzon: Ofset Matbaacılık.
  8. **Eklblom, B.** (1994). Handbook of sports science and football. 100-102. Blackwell Scientific Publication. Oxford.
  9. **Elmas, S., Açıkgöz, S. ve Aşçı, F.H.** (2018). Sporda sosyal alanlarda yapılan lisansüstü tezlerde araştırma paradigmasının incelenmesi. Spor Bilimleri Dergisi, 29(2), 53-66.
  10. **Elmas, S., Elmas, A.G. ve Aşçı, F.H.** (2019). Sporda sosyal alanlar makalelerinin araştırma yaklaşımlarının incelenmesi. Spor Bilimleri Dergisi, 30(1), 39-52.
  11. **FIFA.** (2004). Futbol oyun kuralları. Avşaroğlu Matbaası, İstanbul.
  12. **Keskin, U., Çalışkan, K. ve Aydoğdu, V.** (2017). Spor konulu karikatür kitapları üzerine bir inceleme. Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2(1), 13-30.
  13. **Kozak, N.** (2003). Türkiye’de yayımlanan akademik dergilerin niteliklerindeki zaman içerisindeki değişim nedenleri: Sağlık, sosyal ve teknik bilim alanlarında yayımlanan dergiler üzerine bir inceleme. Bilgi Dünyası, 4(2), 146-174.
  14. **Orta, L.** (2002). Dünya’da ve Türkiye’de futbol hakemliğinin başlangıcı ve gelişimi. Spor Araştırmaları Dergisi, 6(16), 79-89.
  15. **Orta, L.** (2011). <http://www.futbolekonomi.com/index.php/haberler-makaleler/genel/265-lale-orta/1873-duenyada-ve-tuerkyede-futbol-hakemlenn-balangici-ve-gelm.html>. Dünya’da ve Türkiye’de futbol hakemliğinin başlangıcı ve gelişimi, adresinden 3 Haziran 2020 tarihinde edinilmiştir.
  16. **Öğüt, E.E.E. ve İmamoğlu, A.F.** (2011). Almanya ve Türkiye’deki spor kulüplerinin karşılaştırmalı analizi: Türkiye’deki spor kulüplerinin yapı ve işleyişine yeni bir yaklaşım. Spor Bilimleri Dergisi, 22(2), 54-68.
  17. **Sunay, H.** (1992). Ankara bölgesi futbol hakemlerinin hakemliğe yönelmelerine etki eden motivasyonel etkenler üzerine bir araştırma. Hacettepe Üniversitesi Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi. Ankara.
  18. **TÜBİTAK ULAKBİM** (2018). İnternet adresi. Available at: <http://ulakbim.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/hakki-mizda>, adresinden 3 Haziran 2020 tarihinde edinilmiştir.
  19. **Yavuz, Y., Mirzeoğlu, N. ve Kaymakçı, Y.** (2018). Türkiye’de spor yönetimi alanında yapılan akademik çalışmaların analizi. Journal of Global Sport and Education Research, 1(1), 47-63.
  20. **Yılmaz, A.** (2019). Türkiye’de spor bilimi alanında işitme engelli bireylere yönelik yapılan çalışmaların içerik analizi (2008-2018). SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17(3), 58-66.
  21. **Yılmaz, A. ve Çelik, A.** (2018). Çizgi filmlerdeki spor unsurlarının incelenmesi: Niloya ve Kuzucuk örnekleri. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13(2), 296-309.